

طرح اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۰۲۰۳۱۰

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۳/۱۰

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون
آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۸/۱۸

کد گزارش: ۱۴۰۲۰۳۱۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۱/۰۹/۱۶

پژوهشکده شورای نگهبان

طرح اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی درباره‌ی مصوبه

طرح «اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» که ابتدا طرح «الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» نام داشت، در تاریخ ۱۴۰۰/۱/۱۵ اعلام وصول و جهت طی مراحل قانونی به هیئت رئیسه‌ی مجلس تقدیم شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: «متن لایحه بودجه سالیانه کل کشور و نیز گزارش کمیسیون تلفیق به ویژه در سال‌های اخیر عملاً منجر به تصویب قوانینی با ماهیت دائمی در قانون یک‌ساله می‌شود که علاوه بر اشکال بنیانی آن به کیفیت تنظیم و تصویب بودجه لطمات جدی وارد کرده است.»

این طرح جهت بررسی کارشناسی به کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ارجاع شد. این کمیسیون پس از بحث و تبادل نظر، در تاریخ ۱۴۰۱/۶/۸ با اصلاحاتی در عنوان و متن طرح، آن را به تصویب رساند و گزارش خود را تقدیم صحن علنی مجلس کرد. در نهایت این طرح در تاریخ ۱۴۰۱/۸/۱۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و طی نامه‌ی شماره ۷۷۶/۸۲۳۲۴ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۸ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسات متعدد، مفاد آن را مغایر با قانون اساسی و واجد ابهام تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۴۱۸۵ مورخ ۱۴۰۱/۹/۱۶ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی»

ماده واحده -

ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی^۱ به شرح زیر اصلاح می‌شود و شماره تبصره‌های فعلی آن به (۴)، (۵) و (۶) تغییر می‌یابد و سه تبصره به عنوان تبصره‌های (۱)، (۲) و (۳) به ماده مزبور و ماده (۱۸۰)

۱. ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۸۲- دولت موظف است لایحه بودجه سالانه کل کشور را حداکثر تا پانزدهم آذر ماه هر سال به مجلس تسلیم نماید. رسیدگی به لایحه بودجه به ترتیب زیر به صورت دوشوری خواهد بود:

۱- ابتدا لایحه بودجه به همراه پیوست‌ها و جداول به کمیسیون تلفیق ارجاع می‌شود. کمیسیون تلفیق موظف است حداکثر ظرف پنج روز از زمان وصول لایحه، گزارش خود را در مورد کلیات منتشر کند. گزارش کمیسیون تلفیق مطابق آیین‌نامه داخلی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. در جلسه رسیدگی به کلیات، بعد از گزارش کمیسیون تلفیق، گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات نیز به مدت ده دقیقه استماع می‌شود. سپس مطابق بند «ج» ماده (۱۰۸) قانون آیین‌نامه داخلی، کلیات لایحه بودجه مورد رسیدگی قرار گرفته و رأی‌گیری به عمل می‌آید، چنانچه کلیات به تصویب مجلس برسد، نمایندگان می‌توانند حداکثر ظرف ده روز پیشنهادهای خود را به کمیسیون‌های تخصصی تقدیم کنند. پس از انتشار گزارش شور دوم نیز کمیسیون‌های تخصصی و نمایندگان ده روز فرصت دارند تا پیشنهادهای خود را ثبت نمایند. در صورتی که کلیات لایحه بودجه به تصویب مجلس نرسد، مراتب به دولت اعلام می‌شود تا حداکثر ظرف پانزده روز لایحه را اصلاح و به مجلس ارائه کند تا در صورت تصویب کلیات در مجلس، رسیدگی به جزئیات مطابق فرآیند این ماده انجام شود، مدت مذکور با موافقت هیئت رئیسه حداکثر تا مدت ده روز قابل تمدید است.

۲- کمیسیون‌های تخصصی موظفند حداکثر تا پانزده روز پس از تصویب کلیات لایحه در صحن، گزارش خود را به کمیسیون تلفیق تقدیم نمایند.

۳- کمیسیون تلفیق موظف است حداکثر ظرف پانزده روز پس از پایان مهلت گزارش کمیسیون تخصصی، ضمن رسیدگی به گزارش کمیسیون‌های تخصصی گزارش نهایی خود را تنظیم و به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید. مهلت رسیدگی کمیسیون تلفیق حداکثر تا پانزده روز با موافقت هیئت رئیسه قابل تمدید می‌باشد.

۴- در جلسه علنی، به پیشنهادهای مربوط به درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بودجه عمومی دولت رسیدگی و سقف آن به تصویب خواهد رسید. پس از آن پیشنهادهای مربوط به تبصره‌ها و ردیف‌ها رسیدگی می‌گردد.

تبصره ۱- ...»

قانون^۱ الحاق می‌شود:

۱. ماده (۱۸۰) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۸۰- دولت موظف است حداکثر تا پایان خرداد ماه سال پایانی قانون برنامه پنج‌ساله توسعه، لایحه برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بعدی را به مجلس تقدیم کند. این لایحه به صورت یک‌شوری و به شرح زیر رسیدگی می‌شود:
- الف- نمایندگان مجلس از زمان چاپ و توزیع لایحه برنامه ظرف مدت پنج روز (بدون احتساب ایام تعطیل) پیشنهادهای خود در مورد کلیات و جزئیات برنامه را به کمیسیون تخصصی ذی‌ربط ارائه می‌نمایند.
- ب- کمیسیون‌های تخصصی مکلفند حداکثر ده روز پس از چاپ و توزیع لایحه نسبت به بررسی مفاد برنامه شامل مواد، تبصره‌ها، جداول و ضمیمات و نیز پیشنهادهای نمایندگان اقدام و گزارش خود را به کمیسیون تلفیق رسیدگی‌کننده ارائه نمایند.
- ج- کمیسیون تلفیق موظف است پس از پایان مهلت مذکور در بند (ب) به گزارش‌های کمیسیون‌های تخصصی و کلیات و جزئیات برنامه و پیشنهادهای نمایندگان حداکثر ظرف سه هفته رسیدگی و گزارش نهایی خود را به مجلس ارائه نماید و گزارش مسکوت ماندن پذیرفته نیست. چنانچه گزارش کمیسیون تلفیق مبنی بر رد کلیات لایحه باشد و در مجلس نیز کلیات لایحه به تصویب نرسد، موضوع به دولت اعلام می‌شود تا حداکثر ظرف مدت یک ماه لایحه را اصلاح و به مجلس ارائه کند و اگر کلیات لایحه به تصویب مجلس برسد، به کمیسیون تلفیق اعاده می‌شود تا ظرف مدت پانزده روز گزارش جدید را به مجلس تقدیم کند.
- د- در صحن جلسه علنی پس از ارائه گزارش کمیسیون تلفیق، ابتدا کلیات برنامه مورد بحث قرار می‌گیرد. در کلیات پنج نفر مخالف و پنج نفر موافق به ترتیب یک نفر مخالف و یک نفر موافق و حداکثر هر نفر پانزده دقیقه دیدگاه‌های خود را مطرح می‌کنند. پس از آن دولت و کمیسیون هر کدام حداکثر چهار و پنج دقیقه برای دفاع زمان خواهند داشت. سپس راجع به کلیات برنامه رأی‌گیری خواهد شد. در بررسی کلیات، کفایت مذاکرات پذیرفته نمی‌شود.
- ه- پس از تصویب کلیات، رسیدگی به جزئیات برنامه آغاز و به مواد و تبصره‌ها و جداول برنامه به ترتیب رسیدگی می‌شود. در این بخش جایگزین متن ماده، یا جزئی از ماده و یا تبصره لایحه دولت، حذف کل، مصوبات جایگزینی کمیسیون‌های تخصصی و پیشنهادات چاپ‌شده نمایندگان برای هر ماده یا تبصره یا هریک از اجزاء در صورتی که آن جزء ماهیت مستقل داشته باشد و حذف جزء و پیشنهادات چاپ‌شده کمیسیون‌های تخصصی به ترتیب مورد رسیدگی قرار می‌گیرند. سپس در مورد اصل ماده یا تبصره یا اجزاء در صورتی که ماهیت مستقل داشته باشند، رأی‌گیری خواهد شد.
- چنانچه اصل رأی نیاورد، موضوع برای رسیدگی مجدد به کمیسیون تلفیق برگشت داده خواهد شد تا در اسرع وقت و حداکثر طبق مهلتی که هیئت رئیسه تعیین خواهد کرد، گزارش مجدد خود را به مجلس ارائه دهد.
- نمایندگان می‌توانند حداکثر تا پایان همان روز پیشنهادهای خود را به کمیسیون تسلیم نمایند.
- و- مادام که لایحه برنامه در صحن مجلس مورد بررسی است، مجلس نطق نخواهد داشت و هیچ طرح یا لایحه‌ای جز طرح‌ها و لوایح سه‌فوریتی و نیز تحقیق و تفحص، استیضاح و رأی اعتماد در دستور قرار نخواهد گرفت و مجلس در تمامی ایام به‌جز ایام تعطیل حداقل شش و حداکثر هشت ساعت جلسه علنی خواهد داشت. در موارد استثناء با تصویب مجلس، این زمان تا ده ساعت قابل افزایش است.
- ز- مهلت‌های مذکور در بندهای (ب) و (ج) حسب مورد با تصویب هیئت رئیسه تا دو برابر قابل افزایش است.»

ماده ۱۸۲- دولت موظف است لایحه بودجه سالانه کل کشور را در دو بخش به ترتیب زیر به مجلس تقدیم کند:
الف- ماده واحده مشتمل بر:

۱- احکام مورد نیاز برای اجرای بودجه کل کشور
۲- سقف منابع بودجه عمومی دولت به تفکیک درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی و اجزای اصلی آنها شامل: مالیات و حقوق و عوارض گمرکی، درآمد ناشی از فروش کالا، خدمات و حقوق مالکانه، منابع حاصل از فروش نفت، گاز، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی و گازی، منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه و اموال دولت و واگذاری اوراق مالی اسلامی

۳- ترازهای عملیاتی، سرمایه‌ای و مالی بودجه عمومی دولت

۴- فروض برآورد منابع و مصارف بودجه

دولت موظف است این بخش را حداکثر تا پانزدهم آبان ماه هر سال به مجلس تقدیم کند. فقط احکامی قابل درج در ماده واحده است، که اثر مستقیم بر منابع یا مصارف بودجه دارد، یا برای تأمین مالی بخشی از وظایف قانونی دولت از جمله گسترش سرمایه‌گذاری، حمایت از اشتغال و ازدواج، ترویج فرزندآوری و تأمین مسکن نیازمندان از محل‌هایی غیر از بودجه عمومی دولت، در نظر گرفته شده باشد.

...

مهلت مجلس برای رسیدگی به بخش اول، از زمان وصول حداکثر دو ماه است. پس از اتمام رسیدگی بخش اول لایحه بودجه، مصوبه مجلس به دولت اعلام می‌شود.

ب- جداول تفصیلی مشتمل بر ارقام بودجه:

دولت موظف است حداکثر ده روز پس از تصویب بخش اول بودجه، با رعایت احکام و سقف‌های مصوب موضوع بند «الف» این ماده، جداول تفصیلی بودجه را به همراه نسخه الکترونیکی دارای قابلیت خوانش رایانه‌ای به‌گونه‌ای که ارقام تشکیل‌دهنده و محاسبات مربوط به هر ردیف قابل مشاهده و پیگیری باشد، به مجلس ارسال کند. سنجه‌های ارزیابی

برنامه‌های وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار باید ضمیمه جداول تفصیلی باشد.

هیئت رئیسه موظف است بلافاصله پس از وصول این بخش، آن را برای اطلاع نمایندگان در سامانه، بارگذاری و بخش‌های مربوط به هر کمیسیون را ارجاع نماید. نمایندگان پنج روز فرصت دارند تا پیشنهادهای خود را در رابطه با جداول در سامانه ثبت کنند. پیشنهادهای نمایندگان در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس با اولویت رسیدگی به جداول مربوط به منابع بودجه عمومی دولت و منابع و مصارف وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار، به تفکیک برنامه‌های عملیاتی آنها مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.

این بخش منحصراً مشتمل بر ارقام و اعداد جداول است و هیچ حکمی در این مرحله قابل بررسی و تصویب نیست و پیشنهادهای نیز نباید مغایر قوانین جاری و مصوبه بخش اول باشد. ترتیب و زمان‌بندی رسیدگی به پیشنهادهای نمایندگان در کمیسیون‌ها، کمیسیون تلفیق و صحن مجلس، مشابه ترتیب و زمان‌بندی مذکور در بند «الف» این ماده است.

چنانچه در هنگام رسیدگی به گزارش کمیسیون تلفیق درباره جزئیات ماده واحده یا جداول تفصیلی بودجه، مصوبه کمیسیون تلفیق در صحن مجلس رأی نیاورد، کمیسیون مزبور موظف است حداکثر ظرف سه روز (بدون احتساب تعطیلات رسمی) گزارش جدید خود را به مجلس ارائه کند. در این مرحله نمایندگان یک روز فرصت دارند تا پیشنهادهای خود را در مورد تغییرات کمیسیون تلفیق ثبت نمایند.

تبصره ۱- ...

تبصره ۳- در هر مرحله رسیدگی چنانچه احکام یا ارقام مصوب، خارج از فرآیند قانونی تغییر یابد، نمایندگان معترض می‌توانند اعتراض خود را با ارائه مستندات مربوط، به دبیرخانه هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان ارائه کنند. نتیجه رسیدگی به اعتراض، توسط رئیس جلسه در صحن مجلس اعلام می‌شود.

▪ دیدگاه مغایرت

الف) مطابق حکم مذکور در انتهای بند (الف) این مصوبه، پس از اتمام رسیدگی بخش اول لایحه‌ی بودجه (ماده واحده)، «مصوبه‌ی مجلس به دولت اعلام می‌شود». همچنین مطابق حکم صدر بند (ب)، دولت موظف است «با رعایت احکام و سقف‌های مصوب موضوع بند (الف)»، جداول تفصیلی را به مجلس ارسال کند. ضمن اینکه مطابق حکم ذیل بند (ب)، پیشنهادهای نمایندگان مجلس نسبت به جداول تفصیلی نیز نباید «مغایر با مصوبه‌ی بخش اول (ماده واحده) باشد». با توجه به احکام فوق که از آن الزام‌آور بودن مصوبه‌ی مجلس در خصوص بخش نخست (ماده واحده) استنباط می‌شود، بندهای (الف) و (ب) از این منظر مغایر با اصل (۹۴) قانون اساسی است. چه اینکه مطابق اصل مذکور، کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود و با توجه به اینکه مصوبه‌ی بخش اول مجلس بدون بررسی شورای نگهبان دارای اعتبار قانونی دانسته شده است (چراکه دولت و نمایندگان باید به احکام آن در بررسی بخش دوم ملتزم باشند)، مغایر با اصل پیش‌گفته است.

ب) مطابق احکام مذکور در بندهای (الف) و (ب)، دولت موظف است لایحه‌ی ناظر به بخش نخست (ماده واحده) را تا «پانزدهم آبان ماه هر سال» به مجلس ارائه کند. پس از آن در صورتی که دولت لایحه را به موقع ارسال کند، فرآیند رسیدگی مجلس به بخش نخست (ماده واحده) «حداکثر دو ماه است» و ممکن است تا «پانزدهم دی ماه» به طول انجامد. بعد از آن مطابق اصول (۹۴) و (۹۵) قانون اساسی مصوبه‌ی بخش اول باید به شورای نگهبان ارسال شود و با احتساب فرصت بیست روزه‌ی رسیدگی شورا به فرض عدم رد و بدل شدن چندباره مصوبه بین شورای نگهبان و مجلس، «پنجم بهمن ماه» مصوبه به دولت ابلاغ می‌شود. از طرفی، دولت نیز «ده روز» مهلت دارد تا جداول تفصیلی را مطابق مصوبه‌ی بخش نخست تنظیم و ارسال کند که از این‌رو تا «پانزدهم بهمن ماه» فرصت خواهد داشت. زمان‌بندی بررسی قسمت دوم بنا بر تصریح بند (ب)، مشابه قسمت نخست یعنی تا دو ماه است که پایان این زمان مصادف با «پانزدهم فروردین ماه» می‌باشد. ضمن اینکه پس از طی این مراحل است که مصوبه‌ی بخش دوم برای شورای نگهبان ارسال می‌شود و شورا با احتساب مهلت قانونی، تا «پنجم اردیبهشت ماه» فرصت اظهار نظر دارد. بنابراین فرآیند زمانی

مذکور در مصوبه از این منظر که پس از پایان سال شمسی به اتمام می‌رسد و طبعاً اداره‌ی کشور نمی‌تواند بدون بودجه باشد، مصداق اداره‌ی ناصحیح و مغایر با بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی و از این حیث که تسریع در تصویب قانون بودجه در راستای بدون بودجه نماندن کشور، موجب کاستن از مهلت قانونی بیست روزه‌ی شورا در بررسی مصوبات می‌شود، مغایر با اصول (۹۴) و (۹۵) قانون اساسی است.

■ دیدگاه ابهام

الف) جزء (۲) بند (الف) ماده (۱۸۲) اصلاحی، بخش‌های مختلف درآمدهای بودجه‌ی عمومی را به تفصیل ذکر کرده است. اما روشن نیست قانون‌گذار در این مقرر در مقام حصر این درآمدها در موارد مذکور بوده است یا این موارد صرفاً جنبه‌ی تمثیلی داشته‌اند و جزء (۲) از این حیثیت موجد ابهام است. چه اینکه منابع بودجه عمومی دولت گسترده‌تر و بیشتر از این موارد است و به‌طور مثال شامل «درآمدهای ناشی از مجازات‌ها، جرایم، استقراض داخلی و خارجی، کمک‌های اجتماعی، خسارات، منابع حاصل از برگشتی پرداخت‌های سال‌های قبل» نیز می‌شود. بنابراین اگر جزء (۲) در مقام احصاء منابع بودجه عمومی دولتی بوده باشد، مواردی از این درآمدها را لحاظ نکرده و خارج از بودجه دانسته است و مفاد آن مغایر اصل (۵۲) قانون اساسی خواهد بود.

ب) مطابق حکم صدر بند (ب)، دولت مکلف شده است جداول تفصیلی بودجه را به همراه نسخه الکترونیکی به مجلس ارسال کند. همچنین سنجه‌های ارزیابی برنامه‌های «وزارتخانه‌ها» و «سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار» باید ضمیمه جداول تفصیلی باشد. مقصود قانون‌گذار از عبارت «سایر دستگاه‌های سیاست‌گذار» روشن نیست و بند (ب) از این حیث دارای ابهام است؛ زیرا استفاده از عبارت پیش‌گفته با توجه به عدم وجود تعریف یا سابقه‌ی قانونی در این خصوص و همچنین مشخص نبودن ماهیت و مصادیق آن، واجد ابهام است. چه اینکه استفاده از عبارت «دستگاه‌های سیاست‌گذار» در کنار مفهوم «وزارتخانه‌ها»، می‌تواند طیف وسیعی از دستگاه‌ها از «شورای عالی انقلاب فرهنگی» و «شورای عالی فضای مجازی» گرفته تا حتی «سازمان محیط‌زیست» را به ذهن متبادر کند.

ج) مطابق حکم تبصره (۳) این مقرر، در هر مرحله از رسیدگی و تصویب قانون بودجه،

چنانچه احکام یا ارقام مصوب، خارج از فرآیند قانونی تغییر یابد، نمایندگان معترض می‌توانند اعتراض خود را به دبیرخانه‌ی هیئت نظارت ارائه کنند. اما قانون‌گذار تعیین تکلیف نکرده است این فرآیند رسیدگی به اعتراض چه تأثیری بر احکام و ارقام مصوب در قانون بودجه دارد و تبصره از این حیث مبهم است. برای مثال اگر پس از رسیدگی هیئت نظارت به اعتراض اثبات شد که عمداً یا در اثر قصور یکی از نمایندگان، حکم و رقمی غیر از آنچه به تصویب رسیده است در قانون بودجه درج شده است، روشن نیست این موضوع چه تأثیری بر اجرای قانون بودجه خواهد داشت.

▪ نظر شورای نگهبان

۱- حکم مذکور در بندهای (الف) و (ب) ماده (۱۸۲) اصلاحی، در خصوص اعلام مصوبه مجلس به دولت و تکلیف دولت به رعایت احکام و سقف‌های مصوب در تدوین جداول تفصیلی بودجه، با توجه به لزوم ارسال کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان جهت بررسی، مغایر اصل (۹۴) قانون اساسی شناخته شد.

۲- زمان‌بندی پیش‌بینی‌شده در ماده (۱۸۲) اصلاحی، با توجه به عدم رعایت مهلت قانونی بررسی شورای نگهبان قبل از پایان سال، مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی و اصول (۹۴) و (۹۵) قانون اساسی شناخته شد.

۳- در جزء (۲) بند (الف) ماده (۱۸۲) اصلاحی، از این جهت که موارد ذکرشده، حصری است یا تمثیلی، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۴- در بند (ب) ماده (۱۸۲) اصلاحی، منظور از «دستگاه‌های سیاست‌گذار» ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۵- تبصره (۳) الحاقی به مواد (۱۸۰) و (۱۸۲) قانون، از جهت تأثیر نتیجه رسیدگی به اعتراض مذکور بر احکام و ارقام مصوب ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای
مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای
مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ...
در حالی که خوب است در متن آن حکم
اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل
جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ccri.ac.ir

کد پستی ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳
دبیرخانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان